

Nebojme se konopí

Čiňané mu říkali Ma, Indové Ganja, Řekové Cannabis, německy mluvící země Hanf a u nás se přijal název Konopí. Využívali jej Keltové, Vikingové, Thrákové, Skytové, Římané, Germáni a další národy a kmeny.

Konopí seté (*Cannabis sativa*) je nejdéle pěstovaná technická plodina používaná v mnoha civilizacích již několik tisíc let. Původ této rostliny je pravděpodobně ve střední Asii, odkud se rozšířila do celého světa.

V historii lidstva sehrála tato rostlina významnou roli. Z jejich vláken se vyráběly první oděvy rostlinného původu a ze semen se lisoval jeden z prvních olejů. Mimo archeologické nálezy rostlinných zbytků a konopného plátna jsou důkazem o pěstování konopí na našem území i místní názvy jako Konopiště u Benešova, ves Konopiště u Prachatic nebo osada Na Konopici.

V českých zemích bylo konopí ve středověku využíváno v domácnostech pro výrobu popruhů, provazů, lan i látek, vyčesaná koudel a vypadané pazdeří se používaly jako izolace nebo podestýlka pro dobytek. Ze semen se připravovaly pokrmy, hlavně tzv. semencová kaše, která nebyla pokrmem pouze chudých, ale vařila se i na hradech a klášterech. Semenem se krmila i hospodářská zvířata nebo se z nich lisoval olej k jídlu či svícení.

Na počátku novověku je pěstování konopí v Čechách, ale hlavně na východní Moravě a na Slovensku běžnou záležitostí a často bylo povinností poddaných. V našem regionu se konopí pěstovalo především pro vlastní potřebu jednotlivých hospodářství. Výroba plátna byla okrajovou a individuální záležitostí a soustředila se spíše do jižnějších oblastí Moravy. Pěstování konopí dosáhlo svého vrcholu v 18. a první polovině 19. století, poté byl rozvoj pěstění přerušeno dovážením levné bavlny, juty, sisalu a později převahou syntetických vláknenných materiálů.

V současné době se dostává konopí opět do popředí zájmu, ale i přes to je veřejností stále vnímáno jako synonymum nebezpečné drogy. Vyšlechtěných odrůd konopí, které nazýváme jako technické, se ale nemusíme bát, protože šlechtěním se v rostlinách docílilo sníženího obsahu psychoaktivní látky THC. Toto šlechtěné konopí se jako přadná rostlina pěstuje k získání vlákna ze stonků pro textilní výrobu a výrobu papíru. Dřevitá hmota oddělená od vlákna – pazdeří, se využívá ve stavebnictví, ale i na výrobu briquet nebo jako podestýlka pro naše zvířecí mazlíčky.

Ze semen se lisuje velice kvalitní olej využíváný v potravinářství, kosmetice, k výrobě mazadel a barev. Z po-

Obr.: Lámání stonků konopí
(videoarchiv Muzea regionu Valašsko)

krutin – zbytků po lisování semen se vyrábí bezlepková mouka, konopný protein nebo krmivo pro ryby. Využit se dá celá rostlina a její pěstování je šetrné k životnímu prostředí na rozdíl od všudy přítomné dotované řepky olejné. Nebojte

se konopí a přijďte se dozvědět více na výstavu Konopí – minulost i budoucnost do zámku Kinských ve Valašském Meziříčí, která se koná od 28. srpna do 11. listopadu 2018.

Barbora Sasáková,
Muzeum regionu Valašsko

Valaši z konopí vyráběli oděvy, pytle i lana

Konopí je v poslední době hojně diskutovaným tématem, a to především pro své psychotropní účinky.

Tyto jeho pomíjivé vlastnosti však v minulosti nikoho nezajímaly. Konopí seté se už od pradávna pěstovalo především pro využití k výrobě textilu. Je dokonce považováno za vůbec nejstarší textilní rostlinu.

Nejinak tomu bylo na Valašsku, kde se konopí pěstovalo ve větší míře spíše v jeho teplejších oblastech na jihu regionu. Dokládá to i výpověď staříčka z Francovy Lhoty:

„Len mňel snád každý, keřisi mňeli naseté aj konopí“.

Výroba textilií z konopí byla dříve práce velmi časově i fyzicky namáhavá. Začínala na jaře na poli, kde se vysévala semínka konopí, z nichž vyrůstaly dvojí rostliny – samčí (zvané i poskonné) a samičí (hlavaté) obsahující semena. V létě se proto muselo sklízet nadvakrát. Samčí konopí se sekalo už v červenci a ihned poté ho ženy týden máčely – uložily do vodní lázně nebo je nechaly několik týdnů rosit na louce. Samičí konopí se sklízelo po dozrání semen v září a po odrhnutí

VÝROBA PROVAZŮ. Na Valašsku se z pevných konopných nití „krútily“ provazy.

Foto: archiv Muzea regionu Valašsko

semen se rovněž močilo nebo rosilo. Teprve na konci podzimu se z konopných stonků lámáním a česáním získávalo vlákno potřebné k výrobě textilu.

Náročně získané konopné vlákno je hrubší a pevnější než lněné, proto se v minulosti používalo především k výrobě provazů a lan či hospodářských textilií, jako pytle, plachty apod. Méně se z něj zhotovovaly oděvy a když už, tak většinou v podobě všed-

ních součástek oblečení nebo podšívek, kapes apod.

Význam konopí v textilní výrobě postupně během 19. století upadal z důvodu dovozu levné bavlny z kolonií. Současné výzkumy však upozorňují na vynikající vlastnosti konopných vláken – např. zadržování UV záření, dobrý odvod potu, antiseptičnost, tlumení kožních plísňových onemocnění apod.

Milada Fohlerová, etnografka,
Muzeum regionu Valašsko